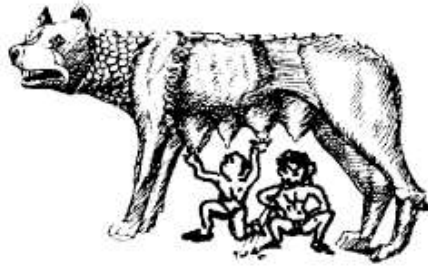

22nd Sydney Latin Summer School

University of Sydney, January 18-22, 2016

Level 3 A ii

Instructor: Mary Jane Culyer

DISCOVERING ROME AND PREPARING FOR WAR: VERGIL'S *AENEID* VIII

MARY JANE CUYLER

SYDNEY LATIN SUMMER SCHOOL 2016

Woodcut Engraving from the "Strasbourg Vergil" (1502). Aeneas, Pallas and Evander explore the Palatine.

SALVETE, OMNES! This week we will be reading one of the most fascinating books of the *Aeneid*, in which our hero is allied with King Evander of Pallanteum.

Pallanteum a bucolic town on the hills to the south of the Tiber, about 30 kilometers inland from the Tyrrhenian sea...that is, the site of future Rome! Over the course of the week we will carefully read the selections below. In addition to discussions of grammar, syntax and meter, we will also think about how Vergil presents “future Rome” in his descriptions of Pallanteum, as well as the role of the divine in the narrative of the book. If you have not yet read the *Aeneid*, I would encourage you to read it in translation—especially Book 8, so you can get a feel for the overall narrative before delving into the particulars. This text and a Latin-English dictionary is all you will need for this course. You might also find it helpful to consult a commentary. I recommend K.W. Gransden, *Vergil: Aeneid Book VIII* (Cambridge: 1976).

VERGIL *AENEID* BOOK 8

Aeneas and his Trojan companions have finally arrived in Latium, but their arrival is unwelcome to some of the local tribes. In seeking marriage with Lavinia, the daughter of King Latinus, Aeneas makes a formidable enemy: Turnus, the ruler of the Rutuli peoples, also wishes to marry Lavinia. Turnus gathers together an army to fight Aeneas. At the beginning of Book 8, Aeneas is resting by the Tiber river and contemplating the imminent war. The god of the river appears to him and gives advice.

26-58

nox erat et terras animalia fessa per omnis

alituum pecudumque genus sopor altus habebat,

cum pater in ripa gelidique sub aetheris axe

Aeneas, tristi turbatus pectora bello,

procubuit seramque dedit per membra quietem. 30

huic deus ipse loci fluvio Tiberinus amoeno

populeas inter senior se attollere frondes
visus (eum tenuis glauco velabat amictu
carbasus, et crinis umbrosa tegebat harundo),
tum sic adfari et curas his demere dictis: 35

'O sate gente deum, Troianam ex hostibus urbem
qui revehis nobis aeternaque Pergama servas,
expectate solo Laurenti arvisque Latinis,
hic tibi certa domus, certi (ne absiste) penates.
neu belli terrere minis; tumor omnis et irae 40
concessere deum.

iamque tibi, ne vana putes haec fingere somnum,
litoreis ingens inventa sub ilicibus sus
triginta capitum fetus enixa iacebit,
alba solo recubans, albi circum ubera nati. 45

[hic locus urbis erit, requies ea certa laborum,]
ex quo ter denis urbem redeuntibus annis
Ascanius clari condet cognominis Albam.
haud incerta cano. nunc qua ratione quod instat
expedias victor, paucis (adverte) docebo. 50

Arcades his oris, genus a Pallante profectum,
qui regem Evandrum comites, qui signa secuti,
delegere locum et posuere in montibus urbem
Pallantis proavi de nomine Pallanteum.
hi bellum adsidue ducunt cum gente Latina; 55
hos castris adhibe socios et foedera iunge.

ipse ego te ripis et recto flumine ducam,
adversum remis superes subvectus ut amnem.

Directly before setting out up the Tiber, Aeneas discovers the prophesied white sow surrounded by her 30 piglets. He sacrifices them to Juno, then begins the journey up the Tiber to meet Evander.

97-133

sol medium caeli conscenderat igneus orbem
cum muros arcemque procul ac rara domorum
tectata vident, quae nunc Romana potentia caelo
aequavit, tum res inopes Evandrus habebat. 100
ocius advertunt proras urbique propinquant.

Forte die sollemnem illo rex Arcas honorem
Amphitryoniadae magno divisque ferebat
ante urbem in luco. Pallas huic filius una,
una omnes iuvenum primi pauperque senatus 105
tura dabant, tepidusque cruor fumabat ad aras.
ut celsas videre rates atque inter opacum
adlabi nemus et tacitos incumbere remis,
terrentur visu subito cunctique relictis
consurgunt mensis. audax quos rumpere Pallas 110
sacra vetat raptoque volat telo obvius ipse,
et procul e tumulo: 'iuvenes, quae causa subegit
ignotas temptare vias? quo tenditis?' inquit.
'qui genus? unde domo? pacemne huc fertis an arma?'

tum pater Aeneas puppi sic fatur ab alta 115
paciferaeque manu ramum praetendit olivae:
'Troiu genas ac tela vides inimica Latinis,
quos illi bello profugos egere superbo.
Evandrum petimus. ferte haec et dicite lectos
Dardaniae venisse duces socia arma rogantis.' 120
obstipuit tanto percussus nomine Pallas:
'egredere o quicumque es' ait 'coramque parentem
adloquere ac nostris succede penatibus hospes.'
excepitque manu dextramque amplexus inhaesit;
progressi subeunt luco fluviumque relinquunt. 125

Tum regem Aeneas dictis adfatur amicis:
'optime Graiugenum, cui me Fortuna precari
et vitta comptos voluit praetendere ramos,
non equidem extimui Danaum quod ductor et Arcas
quodque a stirpe fores geminis coniunctus Atridis; 130
sed mea me virtus et sancta oracula divum
cognatique patres, tua terris didita fama,
coniunxere tibi et fatis egere volentem.

152-183

Dixerat Aeneas. ille os oculosque loquentis
iamdudum et totum lustrabat lumine corpus.
tum sic pauca refert: 'ut te, fortissime Teucrum,

accipio agnoscoque libens! ut verba parentis 155
et vocem Anchisae magni vultumque recordor!
nam memini Hesionae visentem regna sororis
Laomedontiaden Priamum Salamina petentem
protinus Arcadiae gelidos invisere finis.
tum mihi prima genas vestibat flore iuventas, 160
mirabarque duces Teucros, mirabar et ipsum
Laomedontiaden; sed cunctis altior ibat
Anchises. mihi mens iuvenali ardebat amore
compellare virum et dextrae coniungere dextram;
accessi et cupidus Phenei sub moenia duxi. 165
ille mihi insignem pharetram Lyciasque sagittas
discedens chlamydemque auro dedit intertextam,
frenaque bina meus quae nunc habet aurea Pallas.
ergo et quam petitis iuncta est mihi foedere dextra,
et lux cum primum terris se crastina reddet, 170
auxilio laetos dimittam opibusque iuvabo.
interea sacra haec, quando huc venistis amici,
annua, quae differre nefas, celebrate faventes
nobiscum, et iam nunc sociorum adsuescite mensis.'

Haec ubi dicta, dapes iubet et sublata reponi 175
pocula gramineoque viros locat ipse sedili,
praecipuumque toro et villosi pelle leonis
accipit Aenean solioque invitat acerno.
tum lecti iuvenes certatim araeque sacerdos

viscera tosta ferunt taurorum, onerantque canistris 180

dona laboratae Cereris, Bacchumque ministrant.

uescitur Aeneas simul et Troiana iuventus

perpetui tergo bovis et lustralibus extis.

Evander relates the origin of the feast they are celebrating, which is in honor of Hercules who freed their ancestors from a terrible monster named Cacus who lived in a cave overlooking Pallanteum. The "Hercules-Cacus Episode" tells the famous story of how an unwitting Hercules leaves his cows to pasture, and the monster Cacus steals them and hides them in his cave. Hercules is furious at the theft and violently murders Cacus, thereby freeing the Etruscans from the horrible monster.

306-369

Exim se cuncti divinis rebus ad urbem

perfectis referunt. ibat rex obsitus aevo,

et comitem Aenean iuxta natumque tenebat

ingrediens varioque viam sermone levabat.

miratur facilisque oculos fert omnia circum 310

Aeneas, capiturque locis et singula laetus

exquirique auditque virum monimenta priorum.

tum rex Evandrus Romanae conditor arcis:

'haec nemora indigenae Fauni Nymphaeque tenebant

gensque virum truncis et duro robore nata, 315

quis neque mos neque cultus erat, nec iungere tauros

aut componere opes norant aut parcere parto,

sed rami atque asper victu venatus alebat.

primus ab aetherio venit Saturnus Olympo

arma Iovis fugiens et regnis exsul adeptis. 320

is genus indocile ac dispersum montibus altis
composuit legesque dedit, Latiumque vocari
maluit, his quoniam latuisset tutus in oris.
aurea quae perhibent illo sub rege fuere
saecula: sic placida populos in pace regebat, 325
deterior donec paulatim ac decolor aetas
et belli rabies et amor successit habendi.
tum manus Ausonia et gentes venere Sicanae,
saepius et nomen posuit Saturnia tellus;
tum reges asperque immani corpore Thybris, 330
a quo post Itali fluvium cognomine Thybrim
diximus; amisit verum vetus Albula nomen.
me pulsum patria pelagique extrema sequentem
Fortuna omnipotens et ineluctabile fatum
his posuere locis, matrisque egere tremenda 335
Carmentis nymphae monita et deus auctor Apollo.'

Vix ea dicta, dehinc progressus monstrat et aram
et Carmentalem Romani nomine portam
quam memorant, nymphae priscum Carmentis honorem,
vatis fatidicae, cecinit quae prima futuros 340
Aeneadas magnos et nobile Pallanteum.
hinc lucum ingentem, quem Romulus acer asylum
rettulit, et gelida monstrat sub rupe Lupercal
Parrhasio dictum Panos de more Lycae.
nec non et sacri monstrat nemus Argileti 345

testaturque locum et letum docet hospitis Argi.
hinc ad Tarpeiam sedem et Capitolia ducit
aurea nunc, olim silvestribus horrida dumis.
iam tum religio pavidos terrebat agrestis
dira loci, iam tum silvam saxumque tremebant. 350
'hoc nemus, hunc' inquit 'frondoso vertice collem
(quis deus incertum est) habitat deus; Arcades ipsum
credunt se vidisse Iovem, cum saepe nigrantem
aegida concuteret dextra nimbosque cieret.
haec duo praeterea disiectis oppida muris, 355
reliquias veterumque vides monimenta virorum.
hanc Ianus pater, hanc Saturnus condidit arcem;
Ianiculum huic, illi fuerat Saturnia nomen.'
talibus inter se dictis ad tecta subibant
pauperis Evandri, passimque armenta videbant 360
Romanoque foro et lautis mugire Carinis.
ut ventum ad sedes, 'haec' inquit 'limina victor
Alcides subiit, haec illum regia cepit.
aude, hospes, contemnere opes et te quoque dignum
finge deo, rebusque veni non asper egenis.' 365
dixit, et angusti subter fastigia tecti
ingentem Aenean duxit stratisque locavit
effultum foliis et pelle Libystidis ursae:
nox ruit et fuscis tellurem amplectitur alis.

Meanwhile, on Mount Olympus, Aeneas' mother Venus convinces her husband Vulcan to make a shield for Aeneas. Vulcan makes his way to his forge, deep within a volcano.

416-453

insula Sicanium iuxta latus Aeoliamque
erigitur Liparen fumantibus ardua saxis,
quam subter specus et Cyclopum exesa caminis
antra Aetnaea tonant, validique incudibus ictus
auditi referunt gemitus, striduntque cavernis 420
stricturae Chalybum et fornacibus ignis anhelat,
Volcani domus et Volcania nomine tellus.
hoc tunc ignipotens caelo descendit ab alto.
ferrum exercebant vasto Cyclopes in antro,
Brontesque Steropesque et nudus membra Pyragmon. 425
his informatum manibus iam parte polita
fulmen erat, toto genitor quae plurima caelo
deicit in terras, pars imperfecta manebat.
tris imbris torti radios, tris nubis aquosae
addiderant, rutuli tris ignis et alitis Austri. 430
fulgores nunc terrificos sonitumque metumque
miscabant operi flammisque sequacibus iras.
parte alia Marti currumque rotasque volucris
instabant, quibus ille viros, quibus excitat urbes;
aegidaque horrifera, turbatae Palladis arma, 435
certatim squamis serpentum auroque polibant
conexosque anguis ipsamque in pectore divae
Gorgona desecto vertentem lumina collo.

'tollite cuncta' inquit 'coeptosque auferte labores,
Aetnaei Cyclopes, et huc advertite mentem: 440
arma acri facienda viro. nunc viribus usus,
nunc manibus rapidis, omni nunc arte magistra.
praecipitate moras.' nec plura effatus, at illi
ocius incubuere omnes pariterque laborem
sortiti. fluit aes rivis aurique metallum 445
vulnificusque chalybs vasta fornace liquescit.
ingentem clipeum informant, unum omnia contra
tela Latinorum, septenosque orbibus orbis
impediunt. alii ventosis follibus auras
accipiunt redduntque, alii stridentia tingunt 450
aera lacu; gemit impositis incudibus antrum;
illi inter sese multa vi bracchia tollunt
in numerum, versantque tenaci forcipe massam.